

Nr 164.

Av herrar Skoglund i Umeå och Jansson i Kalix, om ändrade grunder för statsbidrag till kommunala och enskilda yrkesskolor.

Statsbidraget till löner för lärare vid de kommunala yrkesskolorna utgår för närvarande med ungefär samma belopp som år 1918. Under mellantiden ha endast smärre förskjutningar ägt rum. Den principiella kostnadsfördelningen mellan stat och kommun är den, att staten betalar två och kommunen en tredjedel av lärarlönerna, dock med den begränsningen, att statens bidrag icke får överstiga 2 kronor 35 öre respektive 2 kronor 55 öre per timme vid verkstads- respektive yrkeskurs. Såsom förhållandena utvecklats sig torde det dock kunna ifrågasättas, om statens bidrag i dagens läge överstiger en tredjedel.

Till följd av den fortgående försämringen av statsbidraget till lärarlöner har yrkesskolväsendet kommit att i jämförelse med andra undervisningsformer — inte blott den obligatoriska skolan utan också i fråga om lantbruksundervisningen, folkhögskolorna och studiecirkelverksamheten — inta en mycket oförmånlig ställning, som säkerligen verkat utvecklingshämmande.

Denna yrkesskolväsendets oförmånliga ställning är också allmänt erkänd. I direktiven för 1946 års skolkommissionens yrkesutbildningsdelegation uttalar sålunda kommissionens ordförande, statsrådet Weijne, bl. a.: »Med hänsyn till såväl prisutvecklingen som nu rådande lönestandard för tjänstemän ha de vid olika tidpunkter fixerade grunderna för statsbidrag till löner för lärare vid yrkesundervisningsanstalterna kommit att uppvisa en eftersläpning, som nu gör en förbättring erforderlig.»

I skolkommissionens nyligen avgivna betänkande angående statsbidragsgrunder för det kommunala och enskilda yrkesskolväsendet konstateras, att man alltmera allmänt kommit till insikt om yrkesundervisningens betydelse. »Det står numera klart», fortsätter kommissionen, »att den praktiska yrkesutbildningen icke längre får undervärderas i förhållande till de teoretiska utbildningsvägarna. I skolkommissionens principbetänkande återfinner man på olika ställen tankegångar av samma innebörd. Flera remissinstanser ha understrukit yrkesskolväsendets betydelse. Skolöverstyrelsen uttalar, att yrkesskolväsendet bör så utbyggas, att en naturlig arbetsfördelning mellan enhetsskola och yrkesskola kan komma till stånd i största möjliga utsträckning. Svenska yrkesskolföreningen hävdar bestämt yrkesundervisningens förstarangställning på området. Departementschefen framhåller i proposition 1950: 70 angående riktlinjer för det svenska skolväsendets utveckling

(s. 319): 'Liksom många av de hörda instanserna anser jag, att statsmakterna böra göra vad de förmå för att de närmaste årtiondena skola bliva en verklig uppsvingsperiod i yrkesskolväsendets historia.' Särskilda utskottet återger detta uttalande i sitt utlåtande nr 1 (s. 130) utan erinran och understryker i anslutning härtill och till vissa motioner 'värdet av den skolmässigt ordnade yrkesundervisningen och angelägenheten av att dylik undervisning tillhandahålles största möjliga antal lärjungar från enhetsskolans yrkeslinje'. Utskottet anser även (s. 110) liksom departementschefen, 'att ett allvarligt försök måste göras att uppställa ett praktiskt utbildningsmål, som kan framstå som medborgerligt likvärdigt med det teoretiska bildningsmålet'.»

Konsekvensen av anförda resonemang kan näppeligen bli någon annan än att den yrkesutbildning, som kommer att meddelas *efter* genomgången enhetsskola och alltså på ett högre stadium, icke rimligen får värdesättas lägre än den inom enhetsskolan meddelade. När statsmakterna nu godtagit tanken på att de närmaste årtiondena skola bliva en verklig uppsvingsperiod i yrkesskolväsendets historia, torde det vara nödvändigt att även i statsbidragshänseende allra minst jämställa yrkesundervisningen med den allmänbildande undervisningen i kommunal regi på närmast jämförbara stadium.

I nyssnämnda betänkande (SOU 1950: 44) har skolkommissionen framlagt förslag, som på jämförliga punkter i bidragshänseende jämställer yrkeskolorna med de högre kommunala skolorna. Redan i dagens läge framstår en dylik förbättring av statsbidraget till de kommunala yrkeskolorna som ännu mera erforderlig än då utredningsdirektiven gåvos. Härtill kommer att enhetsskolans successiva genomförande alltmera gör dessa skolor till ett led i den obligatoriska skolan. För att yrkeskolorna skola kunna motsvara de höga och framdeles ökande krav som ställas på dem, måste denna bidragsökning komma till stånd snarast.

Med stöd av det ovan anförda föreslås,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om proposition till 1952 års riksdag angående ny kungörelse om statsbidrag till kommunala och enskilda yrkesskolor.

Stockholm den 25 januari 1951.

Gösta Skoglund.

Ivar Jansson,
Kalix.